

Hallitussihteeri, varatuomari
Timo Tuurihalme

18.2.2020

EDUSKUNNAN PUOLUSTUSVALIOKUNNALLE

VAPAAEHTOISEN MAANPUOLUSTUKSEN KEHITTÄMINEN (O 51/2019 vp)

Puolustusministeriö on toimeenpannut vapaaehtoista maanpuolustusta koskevan laillisuusvalvontatarkastuksen (VN/4415/2018-PLM-1 ja VN/4415/2018-PLM-15). Tarkastuksessa tuli selvittää alaikäisten osallistumista Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämään sotilaallisia valmiuksia palvelevaan koulutukseen, Puolustusvoimien ampuma-aseiden käyttämistä muussa kuin Puolustusvoimien Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilaamassa koulutuksessa, Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen valtionavustusvarojen käsittelyä ja valvontaviranomaisten valvontaa ja ohjausta. Lisäksi puolustusministeriö siirsi kolme tarkastustehtävää Pääesikunnan laillisuusvalvonnan selvitettäväksi.

Tarkastuksessa havaittiin, että alaikäisiä oli tarkastelujaksolla 1.1.2016 – 20.8.2018 osallistunut Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämään sotilaallisia valmiuksia palvelevaan koulutukseen 218 alaikäistä yhteensä 109 koulutustapahtumaan. Tämän lisäksi yhdeksän alaikäistä oli osallistunut yhteensä viiteen sotilaallisia valmiuksia palvelevaan koulutustapahtumaan, jossa oli käytetty Puolustusvoimien ampuma-aseita. Kyseisessä koulutuksessa on vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 2 §:n perusteella kyse sotilaallisesta koulutuksesta. Sekä sotilaallisia valmiuksia palvelevaan, että sotilaalliseen koulutukseen osallistuvan tulee lain mukaan olla täysi-ikäinen.

Lisäksi tarkastuksessa havaittiin, että Puolustusvoimien ampuma-aseita oli luovutettu tarkastelujaksolla 1.1.2016 – 20.8.2018 käytettäväksi Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaallisia valmiuksia palvelevaan koulutukseen yhteensä 314 kurssille. Näistä kursseista 184 kurssille oli annettu myös Puolustusvoimien ampumatarvikkeita. Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain mukaan Puolustusvoimien ampuma-aseita tai tarvikkeita sisältävä koulutus tulee olla Puolustusvoimien Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilaamaa. Asiaan liittyy myös ampuma-aselain (1/1998) sovellettavuus ja noudattaminen koulutuksessa, joka ei ole Puolustusvoimien järjestämää ja jossa on käytetty Puolustusvoimien ampuma-aseita tai ammuksia. Puolustusministeriön tietojen mukaan mainittuihin koulutuksiin oli kuitenkin järjestetty Puolustusvoimien valvoja.

Puolustusministeriö on pyytänyt keskusrikospoliisia selvittämään yllä kuvattuja tarkastuskohteita koskeva ministeriön laillisuusvalvonnan havainnot.

Puolustusministeriön laillisuusvalvonta ei kyennyt selvittämään Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen valtionavustusten käyttöä, koska yhdistys ei kyennyt antamaan tarkkaa selvitystä sille myönnetyn valtionavustuksen käytöstä. Näyttää kuitenkin siltä, että yhdistys ei ole pitänyt lain edellyttämällä tavalla valtionavustusvarojaan erillään yhdistyksen muun toiminnan varoista. Puolustusministeriö on 11.2.2020 aloittanut valtionavustuslain mukaisen tarkastuksen, jonka tarkoituksena on selvittää Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen valtionavustuksen käyttöä.

Yllä todettujen tarkastushavaintojen perusteella laillisuusvalvontatarkastuksessa katsottiin, että vapaaehtoisen maanpuolustuksen valvontaa tulee kehittää sekä Puolustusvoimissa, että puolustusministeriössä.